

Veileder for transport av passasjerer på buss, båt, ferge, T-bane og trikk under Covid 19 utbruddet 2020

Versjon 2: 20. mai 2020

Vedlegg: Eksempler på kapasitetsutnyttelse av ulike transportmidler

INNLEDNING

Denne veilederen skal gi råd og føringer til alle som jobber med kollektivtrafikk i offentlig regi i Norge under Covid 19 utbruddet våren 2020. Veilederen er ferdigstilt 24. april 2020 og vil oppdateres fortløpende i tråd med endringer i nasjonale retningslinjer for smittevern. Veilederen er utarbeidet av kollektivtrafikkseksjonene i Norge i samarbeid med Kollektivtrafikkforeningen, fylkeskommunene og operatørselskapene i Norge.

FORMÅL

Formålet med veilederen er å hindre/begrense smitte av Covid 19 viruset blant passasjerer og sjåførere/førere i kollektivtrafikken i Norge. Med en nasjonal veileder for kollektivtrafikken, tilrettelegges det for en felles og gjenkjennelig gjennomføring av tiltak med lik ansvarsfordeling.

Det er stor variasjon i kollektivtransporten i ulike deler av Norge, både hva gjelder organisering, antall og omfang av kollektivtransportlinjer, antall passasjerer og hvilke transportmidler som benyttes. Dette fører til at det vil variere hvilke tiltak og virkemidler som er hensiktsmessig at iverksettes i de ulike områdene. Veilederen er ment å være til hjelp for kollektivtrafikkens aktører i avveiningen mellom smitteverntiltak og hensynet til gjennomføringen av kollektivtrafikken.

Behovet for omfattende smitteverntiltak må vurderes opp mot ulempene den begrensede passasjerkapasiteten medfører etter hvert som situasjonen normaliseres.

KOLLEKTIVTRAFIKKENS SAMFUNNSROLLE

Koronaviruset har ført til en ny hverdag der mange holder seg hjemme. Samtidig er det viktig å opprettholde et godt kollektivtrafikktilbud for alle som jobber med å få samfunnet til å gå rundt, og som fremdeles må reise med kollektivtrafikk.

Helsemyndighetene har definert kollektivtrafikken som en kritisk støttefunksjon, og anbefaler at kollektivtransporttilbudet opprettholdes. Grunnen til dette er at folk med kritiske samfunnsfunksjoner og skoleelever skal komme seg til og fra jobb og skole, samtidig som man kan holde tilstrekkelig avstand til hverandre. Mange folk i viktige samfunnsfunksjoner jobber skift, og kollektivtrafikken skal ivareta et tilbud for disse gruppene gjennom døgnet.

Etter hvert som situasjonen normaliseres er det ønskelig at de som tidligere har reist med kollektivtrafikk fortsetter med dette.

ROLLER I KOLLEKTIVTRAFIKKEN

Administrasjonsselskap/Fylkeskommunen, er oppdragsgiver for operatøren og inngår avtale om transporttjeneste med kunden.

Transporttjenester som utføres av operatør på selvstendig grunnlag omfattes ikke av veilederen.

Operatør, utfører transporten for oppdragsgiver.

Passasjer, er en person som er om bord på et transportmiddel.

Kunde, en person som har inngått transportavtale med et administrasjonsselskap/fylkeskommune og har gyldig billett.

Skole, et undervisningssted som skal sørge for opplæring av skolelever etter opplæringsloven.

Kollektivtrafikk i offentlig regi, det er inngått kontrakter mellom en offentlig oppdragsgiver og et operatørselskap om en transporttjeneste.

GENERELLE RETNINGSLINJER OM SMITTEVERN

Det vises til Helsedirektoratets og Folkehelseinstituttets anbefalinger om å redusere kontakthypighet for å begrense og forsinke utbrudd av Covid 19.

I Veileder om smittevern for skoletrinn 1.–7. trinn under Covid 19 utbruddet 2020 uttaler Utdanningsdirektoratet følgende:

Ved bruk av skoleskyss bør elevene sitte med minst et setes mellomrom. For eksempel kan det på en buss med 4 sitteplasser per rad, sitte to barn per rad med alternerende vindu/midtgang.

Dette innebærer at man i praksis legger opp til at det skal være ca. 1 meters avstand mellom skoleelevene. I de fleste områder brukes de samme transportmidlene både til skoleskyss og ordinær kollektivtransport. For å ivareta kollektivtrafikkens samfunnsrolle legges det derfor i denne veilederen til grunn at passasjerer skal ha en avstand på ca. 1 meter i alle transportmidler.

KUNDENES RETT TIL TRANSPORT

For å overholde anbefalingene om avstand mellom passasjerer vil kollektivtrafikken kjøre med redusert kapasitet om bord på de ulike transportmidlene. I den grad det er mulig og nødvendig vil det settes inn ekstra materiell, men på grunn av mangel på kjøretøy, kapasitetsbegrensninger på infrastrukturen og mangel på sjåfører forventes det at det vil oppstå situasjoner hvor det ikke er plass til alle kunder som ønsker å komme om bord i et transportmiddel. Skolelever må likevel medtas dersom hensynet til forsvarlig skoleskyss tilsier det, jf. opplæringslovens regler. I slike situasjoner skal skolelever fraktes på sitteplasser med setebelter av hensyn til trafiksikkerhet.

Kundens rett til transport modifiseres derfor av smittevernstiltakene, og det anbefales at kollektivtransportsselskapene informerer kundene om dette i hensiktsmessige kanaler. I den grad det er nødvendig anbefales kollektivtrafikkselskapene å oppfordre kundene til å bruke alternative reisemåter og kun

bruke kollektivtransport hvis det er nødvendig. Dette er spesielt viktig i områder der det er høyt passasjerbelegg i rushtiden.

Fylkeskommunene og administrasjonsselskapene vil vurdere tiltak for hvordan kapasiteten i kollektivtrafikken kan økes etter hvert som passasjermengden øker. Dette skal ikke gå på bekostning av behovet for smittevern.

Sjåfører/fører og annen betjening vil ikke kunne yte assistanse dersom det innebærer at man ikke kan holde ca. 1 m avstand til passasjerene. For personer med nedsatt funksjonsevne innebærer det at man ikke vil få den samme assistanse ved på og avstigning som tidligere, for eksempel til å feste en rullestol om bord. Unntak må gjøres for skoleskys i tilfeller hvor det ikke er mulig for den som trenger assistanse å ha med egen ledsager. Dersom en skoleelev har krav på tilrettelagt skoleskys etter opplæringsloven § 7-3, må operatøren i samråd med administrasjonsselskapet/fylkeskommunen vurdere om man likevel kan tilby slik assistanse.

Såfremt den som trenger bistand holder tilstrekkelig avstand vil sjåfører kunne hjelpe til med å få ut rampen som tidligere, se nærmere informasjon i vedlegg 2 Mal for informasjon til sjåfører og kunder om transport av personer med nedsatt funksjonsevne.

Sjåfør/fører vil fremdeles yte assistanse hvis passasjerer får behov for øyeblikkelig hjelp.

ADMINISTRASJONSSELSKAP/FYLKESKOMMUNENS ANSVAR

- Følge opp avtalen med kunden (dersom operatøren unntaksvis inngår avtalen med kunden er det operatørens ansvar)
- Gi informasjon og rettlede kundene om smittevernstiltakene i kollektivtrafikken, herunder rettighetene og forpliktelsene i denne veilederen.
- Ha løpende informasjonsutveksling med operatør og samarbeidspartnere i kollektivtrafikken.
- Ha løpende kontakt med eier og offentlig myndigheter om smitteverntiltak.
- Ha løpende kommunikasjon med kunder om smittevernstiltakene i kollektivtrafikken. Dette kan for eksempel gjøres ved forhåndsinnpilt høytalerannonsering om bord, som også må inneholde informasjon om hvor kunden kan finne mer informasjon.
- Behandle klager og spørsmål om refusjon. Merk at enkelte steder i landet er dette operatørens rolle.
- Administrere og tilby skoleskysstransport etter reglene i opplæringslovens kapittel 7.
- I samarbeid med skolene, avklare med skoleeleven/ foresatt om personer som har behov for tilrettelagt transport etter opplæringsloven § 7-3 kan ha med egen ledsager. Dersom dette ikke er mulig, må man avklare med operatør om man kan tilby tilrettelagt transport.

OPERATØR/SJÅFØR/FØRER/BETJENINGENS ANSVAR

Tilrettelegge materiell

- I samarbeid med administrasjonsselskapene / fylkeskommunene tilrettelegge for at det er kommunisert hvilke seter/gulvareal/dører som midlertidig ikke skal benyttes for å sikre at kunder holder hensiktsmessig avstand, se vedlegg 1 Skisser kapasitetsbruk ulike transportmidler. I tillegg skal man informere om at passasjerer bør stå 1 m fra hverandre om bord. Kan eksempelvis benytte plakater, teip, plastsekker (240 l med 84 cm bredde passer for både rygg og sete), ta vekk setepute, eller det som anses som mest hensiktsmessige løsning.
- Hvis mulig benytte høyttalere utvendig eller innvendig for å gi hensiktsmessig informasjon tilknyttet kapasitetsbegrensningen. Eksempelvis utvendig opprop ved stopp på holdeplass.
- Sjåføren/føreren har et ansvar for å føre transportmiddelet på en sikker og forsvarlig måte. Vedkommende har ikke ansvar for at passasjerene følger retningslinjer om smittevern, inkludert avstandskrav, om bord., men sjåførene kan avgjøre om bussen er for full i forhold til anbefalingene om smittevern.

HMS tiltak rettet mot sjåfør/fører

- Sjåfør/fører bør skjermes på en forsvarlig og best mulig måte basert på smittevernråd
- Operatøren skal sørge for at sjåfør/fører har hensiktsmessig smittevernutstyr tilgjengelig, (som for eksempel engangshansker, desinfeksjonsmidler og eventuell ansiktsbeskyttelse) som kan benyttes dersom passasjerer har akutt behov for bistand eller ved tilrettelegging av skoleskysst for elever som har krav på det etter opplæringsloven § 7-3.

Billettering

- Benytte kontaktløs billettering der det ligger til rette for dette, eksempelvis mobil billettering og reisekort. Håndtering av kontanter bør unngås om bord inntil videre.

Sørge for tilstrekkelig renhold av transportmidlene

- Utover eksisterende rengjøringsrutiner anbefales følgende renholdstiltak:
 - Hyppig berørte flater i bussen (for eksempel håndtak eller lignende) bør rengjøres daglig
 - Øvrige flater i bussen bør rengjøres så ofte som det er praktisk mulig.
 - Ekstra vask av sjåførplass ved sjåførbytte med desinfiserende middel når dette er praktisk gjennomførbart.

Retningslinjer om avstand

- Dersom det anses nødvendig må det gis informasjon om fastsatte avstandsbegrensninger til reisende.
- Ved behov benytte tilgjengelige kanaler til å gi informasjon, som eksempelvis på holdeplass/stasjoner og om bord i transportmiddelet.

Annen kommunikasjon til kunder

- Det er hensiktsmessig at det gis informasjon underveis om følgende smitteverntiltak:
 - Holde avstand, via innvendige høyttalere. Dersom det er mulig, skal oppdragsgiver gi operatørene tilgang til forhåndsinnspilt melding som inneholder retningslinjer for kundene.
 - Vis hensyn til medpassasjerer, via innvendige høyttalere
 - Vent på neste avgang om bussen er full

Kommunikasjon til Oppdragsgiver/ administrasjonsselskap

- Ha løpende informasjonsutveksling, oppdragsgiver
- Følge Oppdragsgivers retningslinjer, såfremt det ikke er i konflikt med krav til sikkerhet og eget arbeidsgiveransvar for sjåfører

SKOLENES ANSVAR

- Skolen har ansvar for eleven innenfor skolens område.
- Skolen skal sørge for en forsvarlig av/påstigning av elevene.
- Skolen har ansvar for elevenes oppførsel under transport, jf., opplæringsloven § 13-4.
- Skolen skal for øvrig samarbeide med administrasjonsselskapene om skoleskyss.

KUNDENES ANSVAR

- Personer som er syke skal ikke benytte kollektivtransport. Det vises i den forbindelse til Helsedirektoratets anbefalinger, www.helsedirektoratet.no.
- Kollektivtrafikken har begrenset kapasitet om bord. Respekter oppslag om maksimalt antall passasjerer og instruks fra sjåfør/fører/annen betjening.

- Dersom du reiser med barnevogn og bussen allerede frakter en rullestol eller barnevogn ved alle innganger, må du vente på neste buss.
- Hold så god avstand som mulig til andre reisende/passasjerer, og minst ca. en meter.
- Må du hoste/nyse – gjør dette i armkroken eller i papir.
- Vent med å gå om bord til alle har kommet seg ut.
- Respekter «avsperrede» sitteplasser og antall ståplasser om bord.
- Håndhilsning, klemming og unødvendig fysisk kontakt må unngås.

SÆRLIGE SMITTEVERNTILTAK I SKOLEBUSS

- Respekter avstengte områder og sitteplasser.
- Sitt stille i bussen og bruk setebelte.

SÆRLIGE SMITTEVERNTILTAK I PASSASJERBÅTER

- Hånddesinfeksjon plasseres ved inngang til trappegang og passasjersalong.
- Benytt annethvert sete i salong.

SÆRLIGE SMITTEVERNTILTAK PÅ FERGE

- Hånddesinfeksjon plasseres ved inngang til trappegang og passasjersalong.
- Benytt annethvert sete i salong, om dette ikke er mulig bruk andre oppholdsområder om bord.
- På mange fergesamband gis det anledning til å sitte i bilen under overfart, Kundene bør i tilfelle oppfordres til dette dersom det er mange passasjerer om bord.

SÆRLIGE SMITTEVERNTILTAK I TAXI

- I ordinær bil kan man ha passasjer i baksete, til høyre for sjåfør. Av hensyn til ivaretagelse av skoleelevers rettigheter etter opplæringsloven kapittel 7 og organisering av kollektivtrafikk med drosje i enkelte steder i landet, kan man akseptere inntil to personer i baksetet, med et setes avstand imellom.

INFORMASJON TIL SJÅFØRER OG KUNDER OM TRANSPORT AV PERSONER MED NEDSATT FUNKSJONSEVNE

Nedenfor gis det en oversikt over viktige tiltak i form av anbefaling til hvordan man bør informere sjåfører og kunder om transport av personer med nedsatt funksjonsevne, Lokale variasjoner vil forekomme.

Innledning

Av hensyn til å begrense smitte av Korona-viruset ber vi deg vennligst følge retningslinjer for transport, som beskrevet nedenfor.

Buss klasse 1 og 2

Sjåfører

- Kunder som har nedsatt funksjonsevne har rett til å bli med dersom det er plass på transportmiddelet.
- Du må felle ned rampen og kan be kunden å holde minst 1 meters avstand når du gjør det.
- Av hensyn til smittevern trenger du ikke å yte ytterligere assistanse, hvis ikke annet er avtalt med din arbeidsgiver.
- Dersom du ser at det står en person med hvit stokk eller førerhund, må du åpne første døren og informere om at alle kundene må gå inn lenger bak.

Kunder

- Dersom du reiser med rullestol må du holde minst 1 meters avstand til sjåføren mens han/hun tar ut rampen for deg. Når rampen er ute kan du stige om bord.
- På bybusser stiller du rullestolen opp mot plata som vanlig, på regionbuss må du sikre rullestolen med stropper selv.
- Dersom du trenger hjelp til å feste rullestolen inni bussen på regionbuss, må du ha med deg en assistent, assistenten reiser gratis. Hvis dette ikke er mulig for deg å ha med assistent ber vi deg ta kontakt med oss slik at vi i samarbeid med operatør kan se om vi kan tilby alternativ transport.
- Dersom bussen allerede frakter en rullestol eller barnevogn ved alle innganger, må du vente på neste buss. Se [kollektivbransjens reisegaranti her](#).
- Vi ber deg sette deg med avstand på ca. en meter til den neste passasjeren om bord. Forøvrig må du følge pålegg fra sjåføren.

Minibuss

Sjåfører

- Kunder som har nedsatt funksjonsevne har rett til å bli med dersom det er plass på transportmiddelet.
- Dersom sjåføren blir klar over at en person på holdeplassen har behov for assistanse, må sjåføren gi informasjon om at fordøren dessverre er stengt og at vedkommende kan benytte dørene ved midtgangen.

- Du må felle ned rampen eller bruke heisen for personer som har behov for det ved ombordstigning, og kan be kunden å holde minst en meters avstand når du gjør det.
- Av hensyn til smittevern trenger du ikke å yte ytterligere assistanse, hvis ikke annet er avtalt med din arbeidsgiver.
- Kundene skal oppfordres til å sitte minst en meter fra hverandre hvor dette er mulig.

Kunder

- Dersom du reiser med rullestol må du holde 1 meters avstand til sjåføren mens han/hun tar ut rampen for deg. Når rampen er ute kan du stige om bord.
- Du må sikre rullestolen med stropper på egenhånd. Dersom du ikke har mulighet til det, må du ha med en assistent/ ledsager som kan hjelpe deg, assistenten reiser gratis. Hvis det ikke er mulig for deg å ha med assistent ber vi deg ta kontakt med oss slik at vi i samarbeid med operatør kan se om vi kan tilby alternativ transport.
- Vi kan dessverre ikke tilby assistanse med av-/påstigning. Bussjåføren vil vente tålmodig mens du stiger på/av bussen. Dersom du likevel trenger assistanse må du ha med deg en assistent som kan hjelpe deg, assistenten reiser gratis.
- Dersom bussen allerede frakter en rullestol eller barnevogn, må du vente på neste buss. Se Ruters reisegaranti <https://ruter.no/fa-hjelp/reisegaranti-og-drosjerefusjon/>.
- Vi ber deg sette deg med avstand på ca. 1 meter til den neste passasjer om bord. Forøvrig må du følge pålegg fra sjåføren.

Tilleggsregler for spesialskyss (skoleskyss begrunnet i helsemessige forhold etter opplæringslovens § 7-3)

Skoleelever som trenger spesialskyss har gjennomgående en så stor nedsettelse av funksjonsevnen at de trenger mer assistanse for å kunne komme seg på skolen.

- For å kunne opprettholde tilbudet må vi forsikre oss om at det finnes foresatte, lærere eller annen ledsager som kan tilby deg assistanse ved av/ påstigning, m.m.
- Hvis dette ikke er mulig ber vi deg ta kontakt med oss slik at vi i samarbeid med operatør kan se om vi kan tilby alternativ transport.